

پیشگفتار

یکی از شاخصهای رشد فرهنگی جوامع، تعدد و تنوع دایرةالمعارفها و واژه‌نامه‌هاست. هر قدر میل و علاقه مردم جامعه به دانستن مفاهیم و موضوعات بنیادین یا تعاریف و معانی تازه و ناشناخته افزایش یابد، بر تعداد و انواع آثار مرجع افزوده می‌شود. به عبارت دیگر اگر تعداد و گوناگونی دایرةالمعارفها و واژه‌نامه‌ها در یک جامعه یا حوزه زبانی بیشتر از جامعه یا حوزه زبانی دیگر باشد، می‌توان به طور طبیعی نتیجه گرفت که جامعه اول از ویژگیهای زیر بهره‌مند است:

۱. میل عمومی به مطالعه در آن بیشتر است و به این ترتیب بینش و شعور و توانایی درک متقابل در آن بالاتر است.

۲. فضیلت یادگیری مستمر، کنجکاوی برای شناختن، دانستن و کسب اطلاعات جدید در فرهنگ عمومی آن جامعه نهادینه شده. بنابراین تقاضا برای تهیه آثار مرجع و ماندگار بیشتر است و در نتیجه هرگونه تلاش تحقیقی و علمی برای رفع یا کاهش تقاضای جامعه بیشتر مورد استقبال واقع می‌شود.

۳. مراکز و مؤسسات تحقیقی آن جامعه، پژوهشگرها و طرحهای پژوهشی بیشتر و ماندگارتری دارد.

۴. احترام به کارهای تحقیقاتی و شأن بالای پژوهش در باور عمومی مردم آن جامعه جایگاهی ویژه دارد.

۵. فرآیند نقد و نقادی در ارزیابی آثار منتشرشده بسیار جدی است و این جدیت باعث اعتلای کیفیت تحقیقات و محتوای آثار مرجع می‌شود.

۶. مردم آن جامعه آثار مرجع مورد نیاز زندگی و حوزه کاری خود را می‌شناسند و در کتابخانه شخصی یا محیط کار خود چند عنوان از آنها را نگهداری می‌کنند؛ چرا که امر مراجعه به آثار مرجع برای فراگیری اطلاعات درست و معتبر ملکه وجودی ایشان شده است. بهره‌مندی از اطلاعات درست امکان فریب خوردن از هیاهوی تبلیغات سیاسی و حزبی و تجاری و نظایر آن را کاهش می‌دهد.

اگر دقیق‌تر ارزیابی کنیم قطعاً به ویژگیهای دیگری نیز پی می‌بریم.

آنچه ذکر شد دیدگاه کلی انتشارات هرمس نسبت به ارج و شأن و تأثیر عمیق دائرةالمعارف‌ها و فرهنگ‌ها در جامعه و نقش کتمان‌ناپذیر آثار مرجع در توسعهٔ بینش و رشد فرهنگی و نیز تقویت سلامت و مصونیت مردم است. بر اساس چنین دیدگاهی، انتشارات هرمس از حمایت و انتشار آثار مرجع بویژه فرهنگ‌ها و دائرةالمعارف‌ها دریغ نمی‌کند؛ فرهنگ طیفی گواه زندهٔ آن است. این کتاب ارزشمند ثمرهٔ بیست سال تحقیق علمی و پژوهش میدانی است و در حقیقت باید گفت مؤلف فرهیخته تمام عمر علمی خود را وقف نگارش و تکمیل فرهنگ طیفی (تزاروس) کرده است.

ضمن قدردانی از تلاش بی‌وقفهٔ مؤلف، از اصحاب نظر دعوت می‌کنیم که ملاحظات خود را برای ما بفرستند تا در چاپهای بعدی مورد استفادهٔ مؤلف قرار گیرد.

مهدی فیروزان

فهرست

مقدمه	یازده
نمادها	سیزده
راهنمای استفاده از کتاب	پانزده
کتابنامه	بیست و یک
فهرست فصول و طبقات	بیست و سه
بخش اول: مقولات	۱
بخش دوم: نمایه الفبایی	۴۴۱
فهرست ساختاری مقولات	۷۷۳

مقدمه

این کتاب نخستین فرهنگ طیفی (تزاروس) طبقه‌بندی لغات و اصطلاحات رایج زبان فارسی است که به صورت طبقه‌بندی شده، ذیل ۹۹۱ مقوله اصلی (فصل) و حدود ۷۵۰۰ مقوله فرعی (سرفصل یا زیرمقوله یا مدخل)، براساس ارتباط معنایی در کنار هم آورده شده است. مقولات فرعی (مدخل‌ها) شامل یک یا چند اسم، صفت، مصدر فعل و قیده‌های مرتبط با مقوله اصلی هستند و ذیل هر مدخل، طیفی از معانی مترادف، نزدیک، مشابه، و یا صرفاً مرتبط از نظر تداعی، به ترتیب سایه‌روشن‌های معنایی مرتب شده‌اند.

کتاب حاضر شامل حدود ۴۵ هزار لغت و عبارت مرکب و اصطلاح و حدود ۹۲ هزار معنی و تداعی آن لغات و اصطلاحات است. همان‌طور که در ادامه مقدمه آمده، حدود نیمی از لغاتی که بنا به ماهیت این کتاب جایشان در آن بود دارای دو معنی یا بیشتر هستند که هر معنی باز هم با توجه به ماهیت این کتاب می‌بایست در مقوله عام مربوط به آن تکرار شود. بنابراین شاخص اصلی آماری این کتاب همان ۹۲ هزار معنی و تداعی است که بعضاً به صورت عطف ظاهر می‌شوند (ویرایش اول کتاب شامل حدود ۱۵ هزار لغت و عبارت مرکب و اصطلاح و حدود ۲۵ هزار معنی و تداعی آن لغات و اصطلاحات بود).

در ویرایش دوم کتاب، مرور کاملی هم بر عنوان مقولات و مداخل ذیل هر مقوله انجام شد و بسیاری از آنها مورد تجدیدنظر قرار گرفت و تعداد مداخلها از ۵۵۰۰ به ۷۵۰۰ افزایش یافت. ضمن اینکه حدود یک سوم لغات (و معانی) موجود در فرهنگ روز سخن (یک جلدی) بررسی و اطمینان حاصل شد که در مقوله مربوطه در این کتاب درج شده‌اند (لغات خاص فنی موجود در فرهنگ روز سخن در این کتاب نیامده‌اند). همچنین فهرستهای دیگری از لغات نیز تهیه و با پایگاه اطلاعاتی این کتاب مقایسه شده و به جرئت می‌توان گفت که حداقل ۲۰ هزار معنی پربسامد در زبان فارسی در این کتاب موجود است.

همکارانی که در طبقه‌بندی لغات افزوده به من کمک کردند عبارت‌اند از: آقای یوسف

عالی، خانم ندیمه نبوی، خانم نیره فرشباغ و خانم سهیلا عطایی. آقایان محمدعلی رضوی و مرتضی یداللهی نیز در ویرایش اولیه کتاب به من کمک کردند. در اینجا، از همه آنها تشکر می‌کنم.

از آقایان مهدی فیروزان، موسی اسوار و لطف‌الله ساغروانی که موجبات چاپ این کتاب را فراهم آوردند متشکرم.

جمشید فراروی
تهران، دی‌ماه ۱۳۸۷

نمادها

‘	برای جدا کردن لغات و عبارات مرکب که به ترتیب طیف معنایی خود در کتاب ذیل هر مدخل مرتب شده‌اند.
؛	برای جدا کردن شاخه معنایی جدیدی از طیف اصلی در یک مدخل
شمارهٔ مقوله	هرگاه یک لغت مندرج در طیف معنایی، به نوبهٔ خود مدخلی در مقولهٔ دیگر است شمارهٔ آن مقوله در ادامهٔ لغت آمده است. برای یافتن لغاتی که به این معنی نزدیک هستند به مقولهٔ دیگر (شمارهٔ ذکر شده) رجوع کنید. شماره‌های مقولات از ۱ تا ۹۹۱ می‌باشند.
◀	برای متمایز کردن مدخل ارجاعی از بقیهٔ لغات طیف، در مواردی که یک لغت مندرج در طیف معنایی دارای مترادفهایی در مقولهٔ دیگر است اما مدخل اصلی این مترادفها ربط مستقیمی به مدخل مورد مطالعه ندارد. در این موارد شمارهٔ مقولهٔ عطف در ادامهٔ مدخل ارجاعی آمده است. برای یافتن لغاتی که به معنی قبل از این علامت نزدیک هستند، به مقولهٔ دیگر (شمارهٔ ذکر شده) رجوع کنید.
▼	هرگاه یک لغت مندرج در طیف معنایی، به نوبهٔ خود مدخلی در همان مقولهٔ مورد مطالعه است، با این علامت راهنمایی می‌شوید تا مترادفات بیشتری را ذیل این مدخل ببینید.
▲	مانند مورد فوق اما در حالتی که مدخل مورد نظر قبلاً (فوقاً) در همان مقوله آمده است.
≠	این علامت در دو حالت به کار رفته است: ۱) لغت بعدی متضاد (مقابل یا مخالف) مدخل است. (معمولاً مترادفات در ذیل هر مدخل می‌آیند)؛ ۲) لغت بعدی عطف به معنای دیگری از مدخل است که به مقولهٔ مورد مطالعه ربطی ندارد.
☹	به کاربرد این واژه یا ترکیب، بسیار زشت و مخالف ادب عمومی است. (فرهنگ روز سخن)
[اسم]	آغازگر یک یا چند مدخل اسمی ذیل یک مقوله (مفهوم عام و اصلی) شامل اسم، اسم مصدر، مصدر، و مشابه آن.
[صفت]	آغازگر یک یا چند مدخل صفتی ذیل یک مقوله شامل صفت، مضاف‌الیه، و غیره.
[فعل]	آغازگر یک یا چند مدخل حاوی مصدر افعال ذیل یک مقوله.
[قید]	آغازگر یک یا چند مدخل قیدی ذیل یک مقوله.
[شبه جمله]	آغازگر یک یا چند مدخل حاوی شبه‌جملات و اصطلاحات امری ذیل یک مقوله.

(توضیح: منظور از مدخل سرفصل زیرین مقولات است.)

راهنمای استفاده از کتاب

کاربرد اصلی این کتاب، یافتن لغاتی است که شخص به یاد نمی‌آورد (به زبان خودمانی، نوک زبانش است) و با کمک گرفتن از لغات مترادف یا مرتبط با آن در کتاب، آن لغات به یادش می‌آید. بهتر است برای روشن شدن موضوع، شیوه استفاده از این کتاب را با نحوه و هدف استفاده از یک فرهنگ لغت متداول مقایسه کنیم. به یکی از فرهنگها، مثلاً فرهنگ عمید مراجعه می‌کنید. در چنین فرهنگی، لغات به ترتیب الفبایی مرتب شده‌اند و شما با دانستن یا حدس زدن املاي کلمه مورد نظر، آن را با سرعت پیدا و معنایش را استخراج می‌کنید.

فرهنگ طیفی یا مقوله‌ای، برعکس روال فوق است؛ یعنی وقتی که در جستجوی لغتی هستید که آن را از یاد برده‌اید اما معنای دقیق و مورد استفاده معمول آن را می‌دانید، یا معنا و مفهومی در ذهن داشته و می‌خواهید بیان کنید، اما واژه مناسب و راضی‌کننده‌ای به فکرتان خطور نمی‌کند. در چنین موقعیتی به مجموعه یا فهرستی از لغات نیاز دارید که لغت مورد نظر در آن باشد یا حداقل آن را به یاد شما بیندازد. اینجاست که می‌توانید به فرهنگ طیفی رجوع کنید و با در نظر داشتن یک لغت مشابه یا مرتبط با لغت مورد جستجو (که از این پس آن را لغت آغازین یا سرنخ می‌نامیم)، و با استفاده از نمایه کتاب، شماره مقوله و نام مدخل (زیرمقوله) آن را پیدا کنید. برای آغاز جستجو، اصلاً لازم نیست از لغت مترادف شروع کنید، بلکه کافی است لغت آغازین (سرنخ) با مفهوم مورد نظر ارتباطی داشته باشد. به عنوان مثال، هنگامی که دنبال بیان مفهوم مورد نظر بوده‌اید، حتماً لغات زیادی را به علت عدم کفایت معنایی و نرساندن مقصود کنار گذاشته‌اید؛ کافی است با یکی از همین لغات شروع کنید (فراموش نکنید که هدف شما یافتن لغت یا لغاتی است که مقصود شما را کاملاً ادا کند) و سپس با در دست داشتن این لغت سرنخ به نمایه الفبایی کتاب رجوع کنید. در مقابل آن لغت، چند سرفصل و شماره می‌بینید. فرض کنیم دنبال لغت پیشه هستید و لغت اولیه کار به ذهنتان آمده که گویا نیست. در نمایه الفبایی لغت کار را پیدا و در مقابل آن سرفصلها را مشاهده می‌کنید:

کار

کار [تولیدی] ۶۸۲	عمل ۶۷۶	کار سخت ۷۰۰
توان ۱۶۰	تلاش ۶۸۲	مشغول کار ۶۷۶
عاملیت ۱۷۳	مهارت ۶۹۴	کار [یدی] کردن ۶۸۲
قطعه موسیقی ۴۱۲	کار آسان ۷۰۱	محل کار:
شغل ۶۲۲	کار خارق العاده ۸۶۴	کارگاه ۶۸۷
مأموریت ۶۷۲	کار داوطلبانه ۵۹۷	

مشخص است که سرفصل شغل به معنای مورد نظر شما نزدیکتر است. پس با توجه به شماره مقوله اصلی (رقم ۶۲۲ در مقابل شغل)، به آن مقوله یعنی «۶۲۲ اشتغال» رجوع می‌کنید. مدخل (سرفصل یا زیرمقوله) شغل را می‌یابید، و همه لغات مترادف و مرتبط را می‌خوانید و یکی را که دقیقاً منظور را می‌رساند، انتخاب می‌کنید. یعنی به لغت مطلوب خود می‌رسید.

۶۲۲ اشتغال

[اسم] اشتغال، فعالیت، امرار معاش، معیشت، کسب و کار، کارمندی، کسب، تجارت ۷۹۱، صنعت، هنر، شغل ▼، ...

آرمان زندگی، مأموریت زندگی، رسالت، وظیفه ۹۱۷، مسئولیت، تکلیف، تعهد، ... اهداف، هدف زندگی، کمال مطلوب، ایده آل، مدینه فاضله، آرمان شهر.

شغل، پیشه، کار، حرفه، کسب، کسب و کار، صنعت، هنر، مشغله، وظیفه، فعالیت ۶۷۸؛ اشتغال ▲ استخدام، خدمت؛ شغل آزاد، شغل دولتی، کار [تولیدی] ۶۸۲؛ ... آهنگری، ... بزاز، بقالی، رانندگی، عطاری، ... (موارد بیشتر) فروشگاه ۷۹۶، کارگاه ۹۷۸، کسبه ۷۹۴، تئاتر ۵۹۴، ... عمل ۶۷۶، فعل ۶۷۶.

حیطه کار، وظیفه، سمت، پست، مقام، مرتبه، رتبه، صلاحیت، حیطه کاری، قلمرو کاری، حوزه وظایف، ... مسئولیت، اختیارات، حیطه اقتدار سازمانی ◀ منصب ۷۳۳، حیطه اقتدار جغرافیایی ◀ سازمان سیاسی ۷۳۳؛ ...

(در این مثال اگر دنبال لغت وظیفه بودید، احتمالاً به مدخل «مأموریت ۶۷۲» مراجعه می‌کردید، و برای نوبت کاری به مدخل «کار ۶۸۲»؛ همچنین در ادامه همان مقوله ۶۲۲ در مدخل حیطه کار لغات سمت و منصب و مقام را می‌یابید که ممکن است بهتر منظور شما را برساند.)

یک ویژگی عمده این کتاب، درج عطف به مقولات مرتبط و مشابه در هر مقوله است (در مثال فوق پس از لغت وظیفه، لغت فعالیت و شماره ۶۷۸ را می‌بینید و در ادامه لغت سَمَت ارجاع به مدخل منصب ۷۳۳ را). و نیز لغات گوارایی و سلامت (تندرستی) در مقولات جداگانه‌ای آمده‌اند (گوارایی ۶۵۲ و سلامت ۶۵۰)، اما شماره مقوله هر یک به عنوان عطف در کنار دیگری درج شده است، زیرا:

(۱) گاهی اوقات و در جملات خاصی می‌توان یکی را به جای دیگری استفاده کرد؛
 (۲) احتمال دارد شخصی که دنبال یکی از این دو لغت می‌گردد، لغت دیگر به ذهنش
 خطور کرده باشد؛ و هدف این کتاب تسهیل در یافتن لغات است.

همان‌طور که گفته شد، هدف این بوده که تمام لغات متداول فارسی، حتی تعدادی از اسامی جانوران و گیاهان و غذاها و غیره (به‌استثنای اسامی اشخاص و اسامی جغرافیایی فاقد تداعی معنایی) در این کتاب آورده شود تا این کتاب مرجع، مجموعه فشرده و کم‌حجمی از واژگان زبان فارسی باشد. مضافاً هر لغت بسته به تعداد معانی مختلف آن، در مقولات مختلفی تکرار شده است. به عنوان مثال، لغت شیر در مقولات حیوانات، غذا و رطوبت آمده است.

شیر

شیر [لبنیات] ۳۰۱ (مدخل «شیر و لبنیات» در مقوله ۳۰۱ غذا؛ خوردن و نوشیدن)
 شیر آبیاری ۳۴۱ (مدخل «شیر آبیاری» در مقوله ۳۴۱ رطوبت)
 پستانداران ۳۶۵ (مدخل «پستانداران» در مقوله ۳۶۵ حیوانات)

مدخلها (سرفصلها)ی کتاب در هر مقوله عبارت‌اند از یک یا چند اسم، اسم مصدر، صفت، مضاف‌الیه، مصدر، اصطلاحات امری، ... و قیده‌های مرتبط با مقوله اصلی که در مقابل آنها لغات دیگر به صورت زنجیره‌وار درج شده‌اند. در نمایه کتاب در مقابل هر لغت، با توجه به معانی متعدد آن، تعدادی مدخل (سرفصل)، و در مقابل هر مدخل، شماره مقوله درج شده است.

چند تذکر

(۱) کنار هم قرار گرفتن لغات در متن کتاب، همچنین عناوین مدخلهایی که در مقابل اقسام نمایه آمده‌اند، به مثابه هم‌معنایی یا تشابه این لغات و سرفصلها نیست. گاهی اوقات از یک مدخل کلی برای درج همه لغات مرتبط، و حتی لغات متضاد، استفاده شده است. بنابراین اگر دنبال لغتی می‌گردید و در مقابل لغت سرنخ خود، در نمایه کتاب با مدخلی غیرعادی

مواجه می‌شوید، از ادامه جستجو باز نمانید و همان مدخل به نظر غیرمرتبط را مطالعه کنید، چه بسا لغت مقصود را همان‌جا بیابید.

۲) در این کتاب سعی شده است واژه‌ها و اصطلاحات حرفه‌ها و تخصص‌ها و علوم مختلف گردآوری شود، و هدف این است که با کار گروهی این مجموعه کاملتر شود. بنابراین، احتمال دارد که در هر مقوله‌ای با لغات نامأنوسی مواجه شوید که از نظر متخصصان رشته‌های دیگر در جای صحیح خود قرار گرفته‌اند.

۳) شایان ذکر است که مقولات این کتاب به ترتیب شماره مسلسل ساختاری تنظیم شده‌اند و مقولات نزدیک به هم (شماره‌های نزدیک) از نظر معنایی مرتبط هستند. برای مثال، ۵۳۴ - آموزش، ۵۳۵ - بدآموزی، ۵۳۶ - یادگیری، ۵۳۷ - آموزگار، ۵۳۸ - دانش‌آموز، ۵۳۹ - مدرسه. بنابراین وقتی که در پی لغت خود به مقوله خاصی هدایت می‌شوید، معمولاً نگاه کردن به مقولات کنار آن نیز مفید است.

۴) کنار هم آمدن لغات در یک مدخل براساس تداعی معانی است و نه لزوماً براساس مترادف بودن یا داشتن هویت دستوری مشابه. فرض بر این است که شخصی که در جستجوی واژه‌ای است، براساس مفاهیم تداعی شده هم به دنبال لغت خواهد گشت. لذا لغات مربوط به اسب را در زیر مدخل اسب (زین در «اسب») و لغات و مفاهیم مربوط به عید نوروز (مثلاً هفت‌سین و حاجی‌فیروز) را در مدخل «عید» می‌یابید، اگرچه گاهی حتی از نظر دستوری هم جایشان در آن مدخل نیست.

۵) ترتیب لغات در هر مدخل به صورت طیف معنایی یا طبقه‌بندی علمی است. در بعضی از سرفصلها به علت تعدد لغات تحت آن سرفصل این امر بسیار پیچیده و ذهنی می‌شود؛ لذا در این نوع مدخلها ترتیب الفبایی رعایت شده است.

۶) فرهنگ طیفی فرهنگی است برای نوشتن امروزی، یعنی برای نویسنده‌ای که در زمان حاضر می‌نویسد و می‌خواهد معنایی را بیان کند. فرض بر این است که چنین نویسنده‌ای کمتر از لغات قدیمی استفاده می‌کند مگر در موارد خاصی که به دنبال جلوه‌ای غیرعادی یا قدیمی است. لذا لغات قدیمی در فرهنگ طیفی نیامده است مگر اینکه لغت جدیدی که آن معنا را (بویژه در حالت عام) برساند وجود نداشته یا پیچیده یا غیردقیق بوده است، مخصوصاً در مواردی که برای عنوان مدخل، آن معنای عام (تر) را مناسب‌تر تشخیص داده‌ایم. نتیجتاً لغاتی که در فرهنگ روز سخن «قدیمی» نامیده شده، بجز برخی از آنها، در این کتاب نیامده‌اند.

۷) در زبان فارسی اکثر لغاتی که هویت دستوری آنها صفت است به صورت اسمی هم به کار می‌روند، اما معدود لغاتی هم یافت می‌شوند که فقط با هویت دستوری اسمی استفاده می‌شوند و کاربرد صفتی ندارند. لذا گاهی یک واژه در یک مقوله، هم در فهرست مدخلهای اسمی و هم در فهرست مدخلهای صفتی آمده است. خواننده بهتر است برای یافتن لغت مورد نظر خود به هر دو مدخل رجوع کند.

۸) گاهی صفتی بیش از یک موصوف دارد. مثلاً صفت صریح هم برای شخص به کار می‌رود و هم برای کلام. یا صفت آشفته هم یک وضعیت را توصیف می‌کند و هم شخص را. در بسیاری موارد، مترادفها و لغات متداعی برای هر یک از انواع موصوف متفاوتند؛ مثلاً کلام صریح: روشن، واضح، بی‌پرده، صاف، پوست‌کنده، عریان؛ و شخص صریح: بی‌آلایش، صاف و ساده، پاک‌دل، بی‌ریا، بی‌ملاحظه. در فرهنگ طیفی ابتدا سعی شده که مدخلها تکراری نباشند و هرگاه صفتی دو نوع موصوف دارد از ارجاعات برای یافتن صفت نوع دیگر استفاده شود. با این حال، در جایی که (فعلاً) مجبور شده‌ایم از یک عنوان مدخل برای هر دو حالت استفاده کنیم، دو مدخل را با عدد بالانویس (صریح^۱ و صریح^۲) متمایز کرده‌ایم.

۹) نمایه الفبایی کتاب به منظور یافتن مقولات مرتبط به یک لغتِ سرنخ تهیه شده است، اما شامل همه لغات زبان فارسی نیست. اصولاً اگر لغتی را در نمایه نمی‌بینید، لغت عام‌تر از آن را در نمایه جستجو کنید. مثلاً اگر لغت سیم‌کارت در نمایه نیست، به موبایل یا تلفن رجوع کنید.

۱۰) اسامی خاص به طور کلی در نمایه نیست، اگرچه در بخش مقوله‌ای کتاب بعضاً وجود دارد. به عنوان مثال نام حیوانات، پرندگان، غذاها (از جمله میوه‌ها)، بیماریها، گیاهان (از جمله گلها)، سیاره‌ها، عناصر و مواد شیمیایی، داروها، اعداد، لغات کم‌بسامد و نام‌آنوس، لباسها، روزهای هفته و نام ماهها، آلات موسیقی، انواع پارچه‌ها، اعضای بدن، اسامی مشاغل، لوازم آرایش و مشابه آن. لذا برای یافتن چنین لغاتی به مقولات زیر یا لغات عام‌تر نظیر گیاهان رجوع شود:

ظرف ۱۹۴، حیوانات ۳۶۵، گیاهان ۳۶۶، درخت ۳۶۶، گل ۳۶۶

بدن انسان ۳۷۱، بیماری و ضعف جسمانی ۶۵۱

غذا: خوردن و نوشیدن ۳۰۱، پوشاک و پوشیدن ۲۲۸

اجزای خودرو ۲۷۴، ردیفهای موسیقی ◀ گام [موسیقی] ۴۱۰

۱۱) در نمایه می‌توانید به وضع اصلی لغت نیز رجوع کنید؛ مثلاً بی‌شکل در شکل.

۱۲) چون مقولات متضاد پشت سر هم در کتاب آمده‌اند، اگر در نمایه فقط لغت متضادّ واژه مورد نظر خود را یافتید از همان عطف استفاده کنید و در مقولات قبلی یا بعدی لغت مورد نظر خود را بیابید. ضمن اینکه در خودِ نمایه هم بعضاً لغات متضادّ لغت اصلی در همان جا عطف داده شده است.

۱۳) افعال مرکب با بودن و شدن بعضاً در یک مدخل آمده‌اند؛ مثلاً باز شدن و افعال مترادف آن تحت مدخل باز بودن یافت می‌شوند.

کتابنامه

- ۱) صبا، دکتر محسن؛ فرهنگ بیان اندیشه‌ها؛ تهران؛ نشر فرهنگ؛ ۱۳۶۶.
- ۲) محمد پادشاه متخلص به شاد؛ فرهنگ مترادفات و اصطلاحات؛ تهران؛ کتابفروشی خیام؛ چاپ دوم ۱۳۴۶؛ (چاپ اول، کلکته ۱۲۹۱ هجری قمری).
- ۳) خداپرستی، فرج‌الله؛ فرهنگ جامع واژگان مترادف و متضاد زبان فارسی؛ شیراز؛ دانشنامه فارس؛ ۱۳۷۶.
- ۴) جعفری، محمدرضا؛ فرهنگ نشرنو؛ (فرهنگ شرده انگلیسی - انگلیسی و انگلیسی - فارسی)؛ تهران؛ نشر فاخته؛ ۱۳۷۶؛ شابک ۹۶۴-۹۰۰۷۵-۳-۹
- ۵) انصاف‌پور، غلامرضا؛ کامل فرهنگ فارسی؛ تهران؛ انتشارات زوار؛ چاپ دوم ۱۳۷۴.
- ۶) زاهدی؛ نرم‌افزار کامپیوتری DICT؛ سندج.
- ۷) حبیب؛ دیکسیونر فارسی - انگلیسی
- ۸) انوری، حسن؛ فرهنگ روز سخن (یک جلدی)؛ تهران؛ انتشارات سخن؛ چاپ اول ۱۳۸۳.

9. *Roget's Thesaurus of English words and phrases*, New edition prepared by Susan M Liold, Longman, 1985 A Web Sites:
www.PersianThesaurus.com
wordnet